

A lap szellemi részére vonatkozó
minden közlemény
Margitai József szerkesztő
nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése,
ide küldendők az előfizetési díjak.
nyiltterek és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetések elfogadtnak:

Budapest: Goldberger A. V. és
Eckstein R. hird. irod. Bőcsben:
Schalek H., Dukas M., Oppelik A.,
Daube G. L. és társánál és Herndl.
Brünben: Stern M.

Nyilttér petitsorra 10 kr.

A »Csáktornyai Takarékpénztár«, »Muraközi Takarékpénztár«, a »Csáktornya Vidéki Takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Irodalmi viszonyaink.

Valljuk meg őszintén, hogy ez a kérdés a magyar társaság egyik legsebezhetőbb része. Túl vagyunk azon réges-régen, hogy ezt a társaságot gyerekek jelszókkel tértítsük meg az irodalom terített asztalához. Szomszédaink, a kis Szerbia, Románia, Bulgária kinevetnének bennünket, ha a magyar sajtóban újra elhangoznánk az régi, a 60-as évekből ismert jelszót: »Pártoltjátok a magyar irodalmat!«

Nem, ezt nem tesszük! Már apró szomszédaink is túl vannak ezen, mi pedig a kultúrában mintaképek vagyunk nekik.

A nagygyá, hatalmassá, erőssé és magyarrá lett magyar társadalom a saját lelki ismeretében vessen számot azzal, hogy megfelelt-e kötelességének ebben az irányban is, hogy lelki szellemi szükségleteinek beszerzésére fordított-e elegendő tökélt háza költségvetésében.

Egy francia folyóiratban olvastam nemrég, hogy egy kis hivatalnok Franciaországban miképpen osztja be 2400 franknyi évi fizetését, hogy belőle egzisztálni tudjon. Nem mondhatnám, hogy azt a százalékos elosztást mindenben követni lehessen, de egy nagyon tanulságos részt akarok belőle kiemelni.

A lakás, háztartás, ruházat, táplálkozás után ott van egy rovat, a mely szellemi táplálékáról szól. Erre a francia 10 százalékot vett föl, a mi 2400 frankos fizetésnél 240 frank. Érdekes az is, hogy ezt a 10 százalékot úgy osztja fel, hogy fele az

irodalomnak (napi sajtó, szépirodalom, szakkönyvek), fele pedig a művészetnek (színház, szalonn, műlapok) jut.

A francia családapa tehát épen olyan háziasságként tekinti az olvasást, a művészi gyönyörűséget, mint a kenyert, a jólakást, a test kielégítést. Ez a vonás nemcsak a francia hivatalnokban van meg, hanem a munkásban, a földművesben is, s ebben rejlik a francia kultúrának világot hódító nagy ereje, a szellemi erőnek az a tartalma, mely imponál mindenkinek.

Hát nálunk vajjon, hogy áll a dolog?

Ezer értelmi foglalkozású ember közül nálunk legföljebb husz ember van a gondolkodásnak azon a magaslatán, hogy előre föllegye magában, hogy az irodalmat, a művészetet is szükségletei közé számítsa.

Hja, persze! Elég nekünk az újság! Majd ha marad egy-két forint fölösleg, akkor megveszünk az 50 kros könyveket. De marad-e? Nem marad! Az a középosztály rendszeren fölemészli egész keresetét, s jó, ha nem dolgozik deficitre, mert nehéz a megélhetés.

Kicsinyes dolgokban túlszárnyalni a nálunk kisebbeket nagy dolgokban majmolni a fölőbbalók tövéseit, rossz szokásait, — ez minálunk erkölcsöse vált.

S mi az eredmény?!

Van, aki csendes megelégedett életet él otthon, szelid családi körben; estei derültek, mert megarányozza egy nem is álmódott

kellemes élvezet, az irodalom élvezetének mákonya. Tanulnak ~~szellem~~ szellemet, erkölcsöket; az olvasmány rászorítja őket a templáziókra, a mérlegelésre, a helyes ítékezésre, megismerkednek eddig ismeretlen világokkal, ismeretlen alakokkal.

Mások ellenben fáradtan, morózanusán lének haza, gépiesen megvácsoráznak, azután szellemesen csevegnek, és végül vagy unatkoznak, vagy elmennek mulatni. Otthon nem találják meg, keresik a távolban, elmennek vendégségre, amiért viszont vendégeket kell látniok, — de legtöbbször egyedül mennek el a — kaszinóba »újságot olvasni,« mert otthon nincs. A kaszinóban egy parázs ferbli, vagy egy vig kompanya verődik össze és hamar eluszik 10 kötet nagyon jó könyvek az ára. Másnap azért az illető dühös, de még sem jön rá a megoldásra, hogyha volna otthon szórakoztató olvasmánya, akkor nem kellene kicsatangelni a házból.

Ez csak sablonos példázat, az igaz. Nem is használható rá egészben a magyar társadalomra.

De a tanulsága igen. Ez a magyar társaságnak szól egészen, mert biz' Isten sok bajunknak oka rejlik a kisvárosi élet ferdeségeiben. Nincs intenzív erő a családi életben, a tűzhely nem elég meleg; a kávéház, a kaszinó, az üres és unatkozó társaság sokkal keresetebbek, mint a nyájjas házi otthon.

Tegyétek puhábbá, melegebbé a fészkeiteket, jó magyar asszonyok, — majd szí-

TÁRCZA.

Téli estén.

Szobám sötét, kis világot
A kályha tüze ad,
Oh mennyire bájjos, kedves
Ez esti hangulat.

Gondolataim ilyenkor
Ő hozzá szállanak,
S alig tudok véget vetni
Az ábrándozásnak.

El-elmerengve bájain
Annyit érzek, tudok,
Egymás nélkül mi sohasem
Lehetnének boldogok.

Szívemben egy titkos érzés
Azt sugja énnem,
Hogy küzdjek éjjel és nappal
Ő érte szüntelen.

Félre hát az ábrándokkal
Lámpát kell gyújtanom,
S dolgozni érte kitartón,
Ha bírní akarom.

Nagy Ferencz.

Csányi László emlékezete.

Barcza László beszéde 1897. okt. 10-én.

Ennek megtörténte után bár ő mindenkit, — különösen az ifjabbakat, kik életükkel a hazának még szolgálhattak, — biztatott a menekülésre, maga nem menekült! Horváth Mihály jeles történetírónk így írja ezt le: . . . . . maradt a sergnél a szent emlékü Csányi László! — Ő nem áltatá magát a jövendő iránt. Ő Aradon egy nehéz könnyel szemében e szavakkal bucsuzott el Vukovics és Horváth ifjabb miniszter-társaitól, miután ezek nála a főhatalomnak Görgeyre ruházó okmányát aláírták: »Barátaim, most már siessetek menekülni, talán már egy óra múlva nem fogjátok azt tehetni.« »Hát te merre fordulsz?« Kérdezők emezek. »Én — mondá — már öreg s beteges vagyok, pár hónappal előbb vagy utóbb mindegy, de hazám földén akarok meghalni. Ti fiatalok vagytok, még szolgálhattok hazátoknak és ezért kötelességek is menekülni.«

Azután csatlakozott Görgey táborához, végig szenvedte a világoi fegyverletétl keserveit és Sarkadon a táborban levő többi polgári egyénnel együtt az oroszok fogták el. Innen Nagy-Váradra vitték s átadták az osztrákoknak kiknél a császári főbiztos vette át, elvett tőle minden nála levő értéket s Pestre a nekünk magyaroknak oly gyászos »Neugebäude«-be (Újépületbe) szállíttatatta.

Itt volt fogságban haláláig. Az ítélő bíróság 1849. október 9-én hirdette ki ítéletét, mely sze-

rint kötél általi halálra ítéltetett. A hadi bíróság előtt semmit sem tagadott, sőt arra hivatkozott, hogy ő hazája iránt való kötelességét teljesítette.

Törhetetlenül következetes és hű maradt elveinek mindvégig.

Október 10-én, tehát ma 48 éve — báró Jeszenák Jánossal együtt a Neugebäude melletti pusztatéren szenvedte a vértanu — halált.

Ama szép levélben, melyet Pesten 1849. október hó 9-én, tehát halálos ítéletének kihirdetése és életének utolsó napján Schimidek Kálmán grófhhoz írt, legteljesebb bizonyítéka Csányi László nagy, tiszta és igaz jellemének.

A heves indulatu ember nyugodt megadással fogadja a halálos ítéletet, kegyesebbnek mondja mint a hosszú börtöni szenvedést. Erőtt ad neki ehhez nemcsak a jól teljesített és elvégzett kötelesség betöltésének érzése, hanem főleg Istenéhez való rendíthetetlen hite, mit így fejez ki: »Én nyugodt lélekkel lépek mindnyájunk bírāja az örök Isten eléjébe, mert érzem és tudom, hogy sorsom ott a siron túl csak jobb lehet, hol hitem szerint kedveseimmel találkozandok.«

S midőn e levélben elszámol barátjának az ő kezén volt értékeiről, így bizonyítja igaz voltát: »Soha hazudni nem szoktam, a halállal szemközt, hol még az igazságnak ellensége is reszketne a hazugságtól, hazudni nem fogok, e részről reménylenek mindenek, még ellenségeim is.«

Ő, ki nőtlen maradt és egész életén át csak a hazáért fáradozott és küzdött, tanácsolja barát-

vesebben időzik benne a fiatal sas. Ennek egyik legjobb eszköze az irodalom. Ennek az aranyos sugara világosságot ad, és meleget terjeszt, a fészkek vidámabb lesz általa, az élet bensőbb benne, s lakói melegekedtek.

G. M.

Miért szükséges a trágyázás.

Ha azt látjuk, hogy a kultur növényeink helyét pástortáska, széki füvirág, csibehur s más hasonló gyomok foglalják el, továbbá, hogy a kulturnövények igen silányan fejlődnek, bizonyosak lehetünk arról, hogy vagy rossz vetőmagot használtunk, vagy a talaj megművelése volt hiányos, vagy pedig a talajból hiányzanak a szükséges növényi táplálékanyagok. Legtöbbnyire mind a három ok jelen van, mert a jó gazdának ha rétejt és takarmányföldjeit jól trágyázza és műveli, elég trágyája lesz, hogy szántóföldjeit is rendesen trágyázhassa: ha ezenkívül tiszta, jól csirázó vetőmagot használ, s földjeit gondosan megműveli: kikerülő földjeinek elgyomosodását, a talaj termőképes állapotban marad.

Ha ellenben földjeit és rétejt nem műveli meg kellően és nem trágyázza, úgy termése mindig silányabb lesz, s vagyoni állapota is gyorsan fog hanyatlani. Ha földjeinket nem trágyázzuk kellően, ha szorgos műveléssel nem hozzuk oly állapotba, hogy a levegő és víz könnyen a talaj mélyébe jut-hasson s ennek következtében a gyökerek jól terjeszkedhessenek s végre ha a gyomok elhatalmasodnak s kultur növényeink kárára a talajban levő növényi tápanyagokat elvonják — ne várjunk jó aratást.

Figyelembe veendő, hogy a kellően nem trágyázott földeken a száraz időjárás sokkalta károsabban hat, mint a jól trágyázottakon. Minél szegényebb a talaj, a talajban levő víz annál kevesebb föloldott növényi tápanyagot tartalmaz s ez a gyökér életműködésére természetesen káros befolyással van: minél szegényebb a talaj vízben, annál kevesebb tápanyagot oldhat fel a kevés víz. Tápanyagokban szegény, avagy túlszáraz talajokon tehát a növényzet mindég silány. Ilyen helyt a növények lombzata sokkal

több vizet párologtat el, mint a jól trágyázott talajon, mert gazdag talajokban a gyökereknek kevesebb nedvességet kell felvenni, hogy a növényt elegendő nedvességgel lássák el.

A fák, a szőlő, de minden kulturnövény a nyár derekán fejlődésében többnyire visszamarad, mert hiányzik a talajból az elegendő nedvesség; ha azonban jól trágyázunk, a fentebb említett oknál fogva, a növények kevesebb vizet fognak elpárologtatni, mert a kevesebben is elegendő táplálékot találnak, s így a télen gyűjtött nedvességet is jobban megőrizvén, a szárazságot jobban fogják eltűrni.

Tekintettel már most arra a tapasztalati tényre, hogy 10 év alatt csak kétféle van olyan, a mely igazán jó termést szolgáltat, ellenben 8 termés közepes és rossz, minden gazdának úgy kell berendezkednie, hogy közepes avagy rossz termések alatt se menjen tönkre, de semmi esetre sem szabad a jó évekre számítani, mert ezek bár busás jövedelmet adnak, de még sem annyit, hogy a rossz évek deficitjét fedezhessék. Ezt pedig el lehet érni a gyakori szántással s a gyakori trágyázással. Minél gyakrabban szántjuk, minél gyakrabban és jobban trágyázzuk talajunkat, annál egyenletesebb és biztosabb terméseket fognak arról aratni, miként az különösen a folyó év számos helyen igazolta. Azoknak a tápláló anyagoknak melyeket a növények nagy mennyiségben igényelnek, s ezek között is első helyen a foszforsavnak bőségesen kell jelen lenni a talajban, hogy a termés is bő lehessen. Jelen vannak ezek a tápláló anyagok az istálló trágyában s csupán a foszfor hiányt kell pótolni szuperfoszfát alakjában, a mit ha megteszünk — a csekély kiadási többlet, mert ma már a szuperfoszfát igen olcsó — bőségesen kárpótoltatik a bizonyosan nagyobb termés által.

A talajnak jobb művelését, intenzívebb gyakoribb és okszerűbb trágyázást, nem lehet elég melegen a magyar gazdaközönség figyelmébe ajánlani, mert éppen ezek azok a dolgok, a melyekre a gazdaközönség elég figyelmet még ma nem fordít, s a melyek miatt oly silány a termése.

jának, hogy, »a politikába ne avatkozzék soha, mert az elrabolja az élet nyugalomát« és hogy nő-süljön meg, mert, ugymond, »ha van földi boldogság, úgy azt csak a házi nyugalmas családi élet nyujthatja.«

Levelének befejező része így szól: »Itéletemben a dynasztia lerombolásának igyekezetéről vádoltok, Isten tudja hogy 14-iki áprilisi határozatban részt nem vettem. Én republikánus soha sem voltam, bizonyítja a sereghöz adott proklamációim. De ha arról vádoltattam, mit tettem ellene. Az bolond, ki Magyarországon republikánus álmodik.«

Légy nyugodt szeretett barátom. Utolsó kéresem is hozzád, hogy élj nyugalmas családi életet, procul negotus, szeresd a hazát és királyt. Üdvözlő rokonaimat s mindazokat, kik felőlem kedvesen emlékeznek.«

Hitvallása ez a nagy férfiának, aki egész életén át, az átszenvedett nagy zivatarkor után is hű maradt a magyarok ősi hármasszavához: »Isten, haza, király.«

Mikor a haza szabadsága és léte volt veszedelemben, akkor minden habozás nélkül állott a küzdők sorába, meghajolt a nemzetet képviselő országgyűlés határozatai előtt, s minden ellentmondás és viszálykodás kerülésével felelt meg ama kötelességnek, melyeket ráruháztak. Neki osztályrésztül kevés öröm, de annál több bánat, szenvedés és harcz jutott; a dicsőségből pedig soha sem kért magának részt.

A közéletben népszerű volt, mindenkinek

Tekintetes Szerkesztőség!

A csáktornyai közs. népiskola tanítótestületének »Jeney-segélyegylete« szerdán tartotta meg a megerősített alapszabályok 9. § értelmében az 1897. évi rendes közgyűlést, melyen a számvizsgáló a következőkben ismerteti az egyesület 1896/97. évi augusztus 31-én lezárt vagyoni állapotát.

1.) Az évi bevétel 1658 frt 95 kr., a kiadás 1286 frt 34 kr., a maradvány 372 frt 61 kr-ra rugott.

Múlt év végén kitélt az egyesület vagyona 783 frt 93 kr, f. évi szaporulat 104 frt 85 kr. tehát tényleg van 888 frt 78 kr.

A vagyonszaporulathoz 52 frt 65 kr. a törzsalaphoz, 5 frt az alapítványokhoz csatoltatik, 47 frt 20 kr. pedig a tagok nevének tőkésítetik és pedig személyenként 5 frt 90 kr.

Az egyesület ezen vagyona áll: 398 frt alapítványból, 209 frt 62 kr. föl nem osztható törzsalaphoz és 281 frt 78 kr. személyre szóló tőkésített alaphoz.

A közgyűlés ezen jelentést tudomásul veszi, Thorday János pénztárnoknak önzetlen fáradozásáért köszönetet mond s neki a fölmentvényt megadja.

2.) A »Vasasztársaságnak« magyar imakönyvek beszerzése céljából tett alapítványa, melynek kezelésével a népiskola tanítótestületet bizza meg, az 1896/97. tanev végén 119 frt 85 kr-t tett. Ezen tőke 5 frt 93 kr. kamatot hozott, melyből 5 frt imakönyvek beszerzésére fordított, 93 kr. pedig a tőkéhez kapcsolott. Ezen alapítvány kamataiból az 1896/7. évi zárómepélyén díszes, magyar imakönyvet kaptak: Schrei Mari III. Mofesán Teréz és Dervarics Klára IV. osztályu tanulók.

Csáktornya, 1897 november 10-én.

Kiváló tisztelettel
Mencsey Karoly
közs. tanító.

KÜLÖNFÉLEK.

— **Hivatalos látogatás.** Hegedüs Sándor nagykanizsai m. kir. esendőr-hadnagy a múlt héten Csáktornya és Stridon járt, a hol a esendőrséget vizsgálata tárgyává tette.

— **Kinevezés.** A zalaezerszegi m. kir. pénzügy-igazgatóság a perlaki m. kir. adóhivatalhoz szolgáló Hajduk Józsefet nevezte ki.

— **Kitüntetés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter előterjesztésére Ó Felsége a király Brahm Miksa lovagnak, a Déli-Vasut vezérigazgató-helyettesének a miniszter-tanácsosi ezimel adományozta. Ez a nagy kitüntetés közlekedésügyünk egyik kiváló vezető emberét részesíti elismerésben, a ki évtizedeken át és kivált a legutóbbi időben jelentékeny érdemeket szerzett vasutaink fejlesztésére.

— **Tudorrá avatattás.** Hérics Tóth János, budapesti kovács tanácselnök fia, Imre, a ki hosszabb ideig a budapesti rendőr-körhöz mint segédorvos működött, orvos-tudorrrá promoveáltattott.

— **Esküvők.** Szabó József helybeli vasuti állomási vendéglős múlt héten vezette oltárhoz Hákl Károly helybeli szálló-tulajdonos nevelt leányát, Schwarz Anna kisasszonyt. — Halász Zsigmond helybeli ügyvéd irnok ma esküszik az alsó-lendvai izrímaházban örök hűséget özv. Krausz Farkasné leányának, Adel kisasszonynak.

birta rokonszenvét, szeretetét, a politikai küzdelemben még ellenfelei is nagyrabecsülték, akik pedig szorosabb összeköttetésben álltak vele, szinte rajongó tisztelettel emlékeznek meg róla.

Kenessey Kálmán nyug. min. tanácsos, ismert közigazgatási írókn, aki felévet töltött mellette, mint kormánybiztosi irodájának titkár így nyilatkozik: »Csnyit a szabadságharcz legnagyobb emberének tartom, alkalmam lévén bámulatosan nemmes jellemet, páratlanul önzésnélküli hazafiságot, a hűségét is teljesen mentességgel, vasszorgalmát, takarékoságát az ország pénzével sat közelebből kiismerni; hirtelen haragu fellobbanó természetét, de néhány percz múltán már a páratlanul szívélyes, udvarias ember lett. Senki nálánál jobban nem szerette hazáját, senki nálánál később nem is volt érette meg is haini. Áldott legyen emlékezte.«

Legyen áldott a kegyelet is, mely Zalamegye törvényhatósági bizottságát és az itt megjelent mélyen tisztelt közönséget vezérelte, akkor, mikor Csányi László emlékének e szép ünnepet szentelte.

E szerény emléktábla, melynek márványkövébe aranybetűkkel bevésztük Csányi László nevét, emléke az ő hazaszeretetének, s legyen utmutatója a jövőben a mi htzaszeretettünknek! Következetessége oly szilárd volt, minő e kő, és rajta ragyogó neve a hazafi ideált jelenti. Vessük be lel-künkbe is mélyen az ő nevét és példáját, melyet követve a második évezredben az Eg áldásával nagygyá és erőssé lesz nemzetünk, és örökké fog élni szeretett hazánk!

(Vége.)

— **Eljegyzés.** Langer Hugó bányavári földbirtokos eljegyezte özv. Stromszky Sándorné stridói birtokos kedves leányát, Micza kisasszonyt.

— **Áthelyezés.** A zalaegerszegi m. kir. pénzügy-igazgatóság Szirma Kornél ugyanottani pénzügyőrségi szemlést Stridóra helyezte át hasonló minőségben.

— **Házasság.** Bezeredy István novai körjegyző mult csütörtökön megesküdött id. Goricsanecz József perlaki városi irnoknak unokalányával, Vizmathy Gizella kisasszonnyal.

— **Kántorválasztás.** Fuss Adolf helybeli izr. segédkántor a zombori izr. hitközség a mult héten segédkántornak választotta meg.

— **Hymen.** Krampatics József ráczkánizsai áll. isk. tanító f. hó 8-án vezette olthároz Kosich Ilona stridói áll. isk. tanitonőt. Boldogság kísérje frigyüket!

— **Kibérelt vendéglő.** A drávavásárhelyi nagyközség nagykorcsmáját f. hó 9-én nyilvános árlejtés útján 3 pályázó közül Blau Zsigmond kotori lakos vette ki 602 frtért további három évre. A helyiség az új bérlő kezelésébe 1898. január 1-én megy át.

— **A budapest-csáktornyai villamos vasut.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Herczegh Mihály dr. egyetemi tanárnak és társainak a Budapestről kiinduló s a Balaton mentén Csáktornyaiig s innen Horvátországon át Finneig vezetendő villamos vasut kiépítésére már adott engedélyt újabb egy évre meghosszabbította.

— **Eljegyzés.** Steinberger Dezső dekanoveci kereskedő eljegyezte Selinger Ignác helybeli lakosnak leányát, Karólin kisasszonyt.

— **Muraköz megyei virilista tagjai 1898-ban.** A vármegyei igazoló választmány okt. 27-én tartott ülésén egybeállította az 1898-ik évre a vármegye legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak névsorát, kik között Muraköz részéről a következőket találjuk: Festetics Jenő gróf, Csesznák József, Berg Bódog, Krasovecz Ignác dr., Peczek György, Neumann Miksa, Grész Alajos, Ziegler Kálmán, Szabó Imre, Wollák Rezső, Matosovics János, Varga János, Ebenspanger Leo, Banelly Sándor, Benedikt Ede, Mayer Salamon, Molnár Elek, Nuzsy Mátyas.

— **Leégették segélyzése.** Folyó évi szeptember 3-án tűz pusztított Mura-Csányban, mely 52 családnak tette tönkre csaknem összes lakásait s gazdasági épületeit. A szenvedett kárt 28000 frtban állapították meg. Hogy a csapás következményeit legalább némileg enyhítsék, a járás főszolgabírája gyűjtést kezdeményezett, mely a társadalom lelkes fölkarolása mellett igen szép sikerrel járt. A könyöradamányokat hazafias beszéd kíséretében a napokban osztotta ki a kárvallottak között a gyűjtő főszolgabíró. Dr. Jankovich László gróf főispán közbenjárására a tűzkárosultak részére a belügyminiszter is 250 frtot utalványoztatott ki, mely segélykép hasonlóképen szétosztatott közöttük.

— **A játékszenvedély ellen.** A belügyminiszter a nép nyelvén következőképp ismeretes játékokra megszünteti az engedélyt. Ezek: 1. báb (hordozható), 2. baba, színes baba, 3. golyó, színes golyó, 4. manacó, 5. mariandli, 6. birbics, 7. czéldobás, kör vagy karika, 8. szín, számozott szín, lemez czéldobás, és egyáltalában minden olyan játék, a melynél valamely nyereménytárgy kilitásba helyezésével keltetik fel a közönségben a játékszenvedély.

— **A Nőegyesület gyűlése.** Bernyák Károlyné elnöklete alatt f. hó 11-én a Nőegyesület választmánya gyűlést tartott. A tárgysorozat első pontja a Szilveszter-esti estély rendezésének megbeszélése volt. Ez uttal jelenti elnök, hogy Alszeghy Alajos polg. isk. tanár a zenei rész rendezését készséggel elvállalta, minek folytán az egyesület nyugodtan nézhet annak sikere elé. A hangverseny után táncz lesz. Az estély rendezőbizottságának tagjai: Bernyák Károlyné, Királyné Décsey Mária, Kollarits Mihályné, Margitai Józsefné, Pethő Jenőné és Probszt Ferenczné urnők. A fiatalság föl fog kérteni, hogy a táncz rendezését vállalja el. — A szegény gyermekek téli lábbelijének beszerzése czéljából kimondja a választmány, hogy az elemi-, gyakorló- és polgári iskolák néhány szegényebb tanulója között az idén is kioszt téli lábbelit s intézkedik, hogy az intézetek részéről az arra mellő tanulók kijelöltessenek s hogy a csizmák idejekorán megrendeltesenek.

— **A helybeli Kisdédóvó-Egyesület** Ziegler Kálmán elnöklete alatt választmányi gyűlést tartott e hó 12-én. A gondnok által összeállított költségvetésnek bemutatása s annak tételről tételre történt megvitatása után a választmány a költségvetést elfogadja s elhatározza, hogy a 924 frtnyi kiadásnak és 789 frt 50 krnyi bevételnek szembeállításából eredt 134 frt 50 krnyi hiánynak fődözése czéljából a magas kormányhoz ez évben is állami segélyért folyamodik. A Csáktornya külső községeiben föllábitandó fiókóvó-intézet szervezése tárgyában kimondja a választmány, hogy a városhoz átiratot intéz ez ügyben s kéri az előjáróságot, hogy a föllábitandó új iskola részére helyiségről gondoskodni sziveskedjék, mint mely föltételt a m. kormány ismeretes leiratában a tárgyalás alapjául és föltétleül kitűzte. A további lépések a város ebbeli intézkedésétől tételnek függövé.

— **A jégbiztosítási üzlet rendezése.** Szemben azzal a ténnyel, hogy a jégüzlet egyes biztosító társaságokat immár évtizedek óta súlyos áldozatoknak teszi ki, nyolcz, hazánkban és Ausztriában működő biztosító társaság egymást közt jégbiztosítási üzleteikre vonatkozólag, viszontbiztosítási szerződést kötött. Czélja e viszontbiztosítási viszonynak az, hogy a jégüzlet, a biztosító gazdaközönségnek díjfelemeléssel való terhelés nélkül is, a szerzési, kezelési és kárfölvételi költségeken elérendő jelentékeny megtakarítással, valamint a kockázatoknak szélesebb körben való megosztásával, eddigi kiszámíthatlan és kártékony jellegétől lehetőleg megszabaduljon.

— **A Bünvádi Perrendtartás** című dr. Felber Arthur zalaegerszegi ügyész művének befejező része is megjelent. A 32 nyomtatott ivre terjedő munka ára 2 frt 80 kr. kapható a szerzőnél.

— **Népesedési statisztika.** Születtek: Holcz Mária, Korunek Zsófi, Jagecz Ilona, Toplek János, Horváth Mihály, Tislarics Zsófi, Molnár János, Weisz Jenő, Topicsanecz Kata, Sostarics Ilona, Novák János, Mlinarics Zsófi, Barics Mária, Stuhecz Mihály, Strahia Janka, Balogh János, Zamuda Mária, Sáfán Nándor, Tóth Kázmér, Mik Károly, Kovacsics Ferencz, Szöke Sándor, Gyuránecz János, Gyuránecz Ilona, Neumann József, Megla János, Korent Magda, Bubanovics Margit, Babics (h. szül.), Kemény Arnold, Vidovics Mária, Vidovics Iván, Turk Antal, Tkalcsecz Ferencz, — **M e g h a l t a k:** Koszmács Anasztazia (3 é.), özv. Marcius Józsefné (58 é.),

Babics (h. sz.), Roska Zsófia (1½ h.), Rosenberg Ádám (57 é.), Poszmodi Ferencz (1½ h.), Belez Ferencz (4 h.) Horváth Elek (7 é.), Szabol István (61 é.), Hutter József (23 é.), Tkalcsecz Imre (7 h.), Türk Antal (7 n.), Moharics Vida (1 n.), Silibot Jánosné (70 é.), Kovacsics Teréz (8 h.), özv. Horvatics Mártonné (84 é.), Vidovics Mária (21 n.), Vidovics János (21 n.), Gyuravecz Ilona (1 h.), Jalsovecz Józsa (22 é.), Golenko Alajos (10 n.), Turk Györgyné (35 é.), Sostarics Jánosné (39 é.), Kovacsics Ferenczné (26 é.). — **Házasságok kötötték:** Petrán János és Vinczetics Rozália, Lecsek Imre és Grubár Rozália.

A Horgony-Pain-Expeller igazi, népszerű házi-szerré lett, mely számos családban már több mint 27 év óta mindig készletben van. Hátfájásnál, csipfájdalom, fejfájásnál, közsvényélnél, csúznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító-hatásuaknak bizonyultak, sőt járványkórnál, minő: a kolera, hányóhasfolyás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitünő házi-szer jó eredményvel használtatott bedörzsölésként az influenza ellen is és 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan: mint »Richter-féle Horgony-Pain-Expeller« vagy »Richter-féle Horgony-Liniment« kéréndő és a »Horgony« védjegyre kérünk figyelni.

A Wodiáner F. és fiai budapesti kiadóczég által kiadott milleniumi nagy emlékműből, a Szalay-Baróti-féle »Magyar Nemzet Történetéből« most jelent meg a hetvenkettedik füzet, mely igen érdekes átpillantást nyújt mindazon reformokról, melyeket Mária Terézia létesített Magyarországon. Sok újat, vagy új megvilágításban előadottakat olvasunk belőle s tiszta képet nyerünk mind ama üdövs vagy reánk magyarokra káros új intézményekről, melyeket a nagy királynő léptetett életbe. Jelen füzet külön műmelléklet képe Mária Teréziának Meyters Márton festménye után készült kifejezésteli arcképe.

Ezernyolczszáz negyvenyolcz, a magyar szabadságharc képes története. Egykoru képek, kitünő kézírások, nevezetes okmányok, kiáltványok, falragaszok, egyéb jellemző nyomtatások, az összes érdekes ereklyék teljes gyűjteménye. Az ezkerétszáz képpel illusztrált mű szövegét az ország legkiválóbb írói, költői, történettudósai írták. — Az egész a maga nemében nagyszerű munka harmincz füzetben jelenik meg. Egy-egy füzet ára 30 kr. — Részletes prospectust, ugyszintén mutatványfüzetet megtekintésre szivesen küld és megrendeléseket felvesz: **Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedése Csáktornyan.**

— **A Mátyas Diák** legújabb száma is kétségtelemné teszi, hogy ez idő szerint az összes éleczlapok között a Mátyas Diák a legvígabb és legértelmesebb. Kétszer annyit nyújt ugy szövegben és képekben, mint bármely más vig újság; azonkívül annyira változatos, hogy szinte csodálatos. Alakjainak eredetisége, adomának sokasága, aktuális közleményeinek tarkasága, sokaságátának gazdasága épen olyan vonzó erőt képez, mint az a husz-harmincz kitünő karrikerura- és adomai-illusztráció, a melyek első rendő rajzolók tollából kerülnek ki. Minden számban egy befejezett vig elbeszélést nyújt. A Mátyas Diák ily körülmények között valóóságos családi lap, a melyben a család minden tagja talál neki való, kedves dolgot. A Mátyas Diák egyuttal a legolcsóbb éleczlap is, mert előfizetési ára egy negyedévre csak 1 frt 50 kr. A kiadóhivatal (Budapest, Sarkantus-utca 3. sz.) szivesen küld mutatványszámot, ha eziránt megkeresik.

Felolós szerkesztő: **MARGITAI JÓZSEF**
Segéd-szerkesztő: **ZRINYI KÁROLY.**
Kiadó és laptalajdonos: **FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR)**

Sve pošiljke se tiču zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me **Margitai Jožefa** urednika vu Čakovec.

Izdateljstvo:

Knjižara **Fischel** Filipova kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

nahorvatskom i magjarskom jeziku izlazdeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tijeđen jedankrat i to: vu svake nedelju.

Predplatna cena je:

Na celo leto . . . . 4 frt
Na pol leta . . . . 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt.

Pojedini broji koštaję 10 kr

Obznane se poleg pogodbe i fal računaju.

Službeni glasnik: »Čakovečke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Čakovca«, i. t. d.

Borba za Majkom božjom.

Lani se je to izbilja dogodilo, kaj ču sad ovde pripoviedati.

Po gradovih imaju na pijacu jednu veliku zgradu, u kojoj s raznovrstni živež trži kak je to n, pr. meso, ribe, i. t. d. Takova zgrada je bila takodjer u francuzkoj zemlji, u varašu La Ciotat nedaleko od Marseille, a u toj zgradi su žene tržile ribe. La Ciotat i Marseille leže blizu mora pak sfoga je trgovina ribami živahna, a žene pak moraju iste tržiti zato, jer su im muži dan i noć vani na vodi na ribolovu ili su na ladji odplovili još dalje, pošto su svi većinom mornari, kak i naši primorci blizu mora.

Anda u La Ciotat je bila takova sgrada u kojoj su same žene bile trgovci te su imale u toj sgradi na zidu pričvršćenu statu Majke božje. Taj pilj bil je već od davna, još su ga mozbit se dašnjih trgovkinjah njihove prababice postavile i svčke godine na veliku mešu (15. augusta) su žene toga pilja liepo okinaile i ovenčale te su taj dan i pošvećeni dupleri okolo pilja goreli.

Varaš La Ciotat je lani dal načiniti novu sejmensku sgradu, jer je stara postala već trošna, a ktomu bilo je vrieme, da se stara podrtina zamieni liepom modernom sgradom iz željeznih šibah tak, da je bila od svih stranah otvorena a debelim steklom pokrila, kak je perron u Kaniži na kolodvoru.

Sad su se žene u svoju novu sgradu preselile, ali pilj Majke božje su sobom ponese, dale su ga popraviti, ponoviti, triško pozlatiti i jer nije u novoj sgradi bilo stene, na koju bi ga pričvrstile, dale su napraviti takovo podnožje, koje je na željeznih šibah izpod krova dale u sgradu viseo, a na ovo je bil postavljen pilj i na ovo je bil odzopoda šarafof pričvršćen, za da u slučaju, da se tko u njega zadene, dole neopadne.

Ondešnje varaško poglavarstvo — sami socialisti — pako to nije moglo gledati, da se ovakova »praznovierna bedastoča« (!!) u javnoj varaškoj sgradi trpi, pak je dal ženam nalog, da toga pilja, koj i onak nije nikaj drugo nego bedastoča, iz zgrade odstrane.

Žene su se tomu nalogu samo smejale a pilj Majke božje je liepo ostal na svojem miestu, kak i prije.

Na jedan krat dojde u sajamsku sgradu policajni komišar i zapove ženam Majku božju dole vzeti.

Žene se pričmu iz svega grla smejati te ga zapitaju: »Kaj ste rekli? — Majku božju dole vzeli? — Jeli ste obnoredi? — Jeli se mi brinimo za vašu »Mariann« na varaških hižah? (To je pilf republike — sedeća žena sa frigičkom kapom). Da se nitko nedotekne naše Majke božje, jer on hip bu vaš »Marianna prah i pepel.

Sva pregovaranja od strane komisara nisu nikaj hasnela, žene su ostale pri svojem a komišar je moral dugim nosom oditi.

Još nekoliko krat je oblast poslala k ženam komišara, dapače i sa oružanom silom, ali su morali svi skup retarirati pred ženami te je i danas sve pri starom.

Žene su na ovo obladanje vrlo gizdave i to punim pravom, te se sad drže za jednake svojim mužem, koji su prije godine na isti način branili jedno drveno razpelo, koje je bilo na turnu tik mora, koj je po noći imal svetilke za ravnanje ladjam u moru (Leuchthurm). Isto razpelo je takaj varaško poglavarstvo hotelo odstraniti iz Leuchthurma, ali su La Ciotatjani, skoro sami ribari i ladvari, svojem veslami dan i noć pred tim drvetom zveličenja stražu držali, dok poglavarstvo nije uvideo, da se timi ljudmi nije nikaj moći šaliti, pak je od svojeg naloga odustalo, te razpelo i danas stoji na svom miestu a pilj Majke božje opet na svojem, jer se je poglavarstvo osviedočilo, da se u toj stvari ovde niti ženami nije moći šaliti.

Moram ovde konačno dodati, da su to događaji iz Francezke, gde se nepazi odviše na vieru. A pitam čisto na zadnje: »Jeli bi i kod nas muži i žene taj položaj zavzeli, da do toga dojde, česa nas Bod oslobodi?«

Em. Kollay.

Govor minister-predsednika.

(Dalje i konec).

Diže li se vu tako aktuelnu pitanju tako odlučan protest, tad moram pravom predmnjevati, da sadašnji pregovori vu Fiumi

Z A B A V A**Dosadni cifrek.**

Nieki vinski trgovac, kojemu je bila uredna dužnost godine, miesece i dane od krčme do krčme, iz oštarije u oštariju hoditi i koj je kakti nepobitni dokaz za svoju robu, kojom trguje, da je skroz i skroz nepokvarena i fina, u licu nosil žarećega vugorka, koj sigurno nije vodenom farbom onak liepo črleno-plavkasto bil pofarban, je jednoč došel u nieku izvan sela, na samoči stojeću krčmu i zaprosi krčmaru da bi mu dopustil onde prenoćiti: jer je već bilo kasno, a miesečno-svetla i hladna zimska noć ga je tierala u tople i mehke blazine.

Dok je on Anda prije odhodka na poćinek svoju teleću pećenku večeral, zijali su mu dva u zube, krčmar i cifrek, koj je bil kćmarov mali pesetinec.

Krčmar je sedel pri stolu naproti jedućem trgovcu, naphaval si je pipu, pogrnuo si je rukom po stolu raztepenog dulana liepo šparno natrag u dohanj-kesu, hvalil je znanost i umietnost, u kuhanju i prigotav-

ljanju jelah, svoje žene nad sve zviezde u visinu, te je zpitaval svog gosta za novosti i svietu, jeli su u Ameriki već pričeli novoga babilonskoga turna zidati i jeli su već Grki turskoga cesara iz Europe protierali, zatim jeli se je velika repača zviezda svojim repom u otok Kretu zapičila i jeli mirno u vis stoji ili ju vietar sim tam giblje kak drevo neroda; cifrek pak je sedel na podu od sobe, drapal je kad kad črlenoga trgovca svojom capicom po njegovoj nogi, liepo je na zadnjih nogah sedeć prvimi capicami belal »prosim prosim« te je komadička za komadičkom zubmi tak umietno lovil, kak da bi se to bil navčil od dečkov vani na sienokoši kad lopte u vis hitću i rukami leteće love.

Medjutim je putnik postajal sve trudniji a ktomu i sve bolje pospan, pak je stoga krčmaru na njegova pitanja samo na pol odgovoral a napokon je dosadnomu prosjaku pod stolom još ostanke svoje večere hitil, služkinju zavzal da mu nek posvieti te je otišal u svoju spavalnicu, koja je polag svega toga što je nekakov ognjek u peći gorel, radi riedke porabe i još redjeg zračenja vuhka bila.

Cifrek je putnika stielal, jer mu se je dopal zaradi darovanja teleće pećenke, pak mu je hotel kad je ov od sobe vrata odprl, med nogami se nutar u sobu prečvercati; putniku medjutim nije puno stalo do takovoga kamerada pak mu je bez svakog pitanja i bez svih ceremoniah vrata pred nosom zatrupil. Zatim se je sskelal te se je zakopal tak duboko u postelju kak mu je to samo moguće bilo pak je probal vlastitom toplinom drhtavicu preobladati i guskinu kožu zjednačiti, koja mu se je na koži izbuhtela kad je u tu neprijaznu sobu stupil.

To mu je i prilično za rukom pošlo, i kada bi jedno fertal ure bil brojil od jedan do sto i opet od jedan do sto, (najbolje sredstvo za onoga, koj nemre zaspati) pričel je pomalo driemati dok je i zaspal, a ognjek u peći se je takaj liepo legnuo te je i on zaspal, ono malo topline pak se je kroz pećnu luknju, ili kak naši ljudi vele, kroz vustje pomalo kakti megla van vlekla, gde ju je onda vietar na sve strane svietla razpuhel.

Na jedan krat probudi našega vinskoga trgovca nekakovo zalostno skrujevanje, ono

po svoj prilici neće voditi do rezultata. I prem držim, da sam dužan sazvat i enquetu, ter se o tom već i radi, to moram ipak nakon ovog protesta o tom sumnjati, neće li Fiuma protestirati i proti zakonu o vpe-lanju upravnog sudista.

Moram da izjavim, da će vlada na Fiumi podpuno uzdržati municipalnu auto-nomiju, no ona se neće dati strašiti, da i na Fiumi sve vućini, kaj je potrebno, da onde živući državljani budu uživati pravnu zaštitu i da se na Fiumi provede svigdi, gde treba, državni nadzor. S toga ću se pobrinuti, da prez povređe fiumanske auto-nomije a unutar okvira provizorija i uklju-čiv Fiumane, bude sazvana enquetu za uređ-jenje upravnih odnosa vu Fiumi (Živo pov-ladjivanje.) O tom se već radi, i jer se radi, sudim, da nisu opravdane nikakove navale na vladu. Vu tom pitanju nije vlada prekoračila svog pravnog djelokruga i nije zbantovala prava fiumanskih; ona je samo izpunila svoju dužnost, koju je na osnovu izjescaja regnikolarne deputacije od godine 1883 morala izpuniti.

Za ono, kaj vlada izpeljati kami, ne treba privole niti Horvatske, niti fiumanske. Jer po mojem nazoru i po nazoru horvatske regnikolarne deputacije spada uređenje provizorija isključivo vu djelokrug magjarske vlade (kormanja). Da se pako to pitanje uzmogne rěšiti prez državopravnih grava-mina sa strane Horvatske, pripravan sam tečajem enquetnih razprava saslušati mnenje horvatske vlade, dapače, ja sam u tom pogledu već i povel pregovore, ter ću se i vu buduće pobrinuti za to. (Nemir na Ijevici. Povik: To je pogibljno!) Kak sam rekel, pobrinut se hućem, da bude i Fiuma zas-tupana, ter budem sazval vu veliku enquetu fiumanske gradjane. Time, držim, postupati ću sasvim vu smislu željah, što ih je izjavi-la regnikolarna deputacija godine 1883. Ali o tom nemore biti govora, da bi se vlada pustila vu pregovore izravno sa zas-tupstvom varaša Fiume. (Tako je! na des-nici.) Stanovišće ovo odgovara posve izjavi regnikolarne deputacije, koja glasi: »Prije svega pako drži deputacija potrebnim, da se vu gradu i kotaru Fiumi vpeļaju vu Magjarskoj postojećim zakonim, vu koliko je to

moguće s obzira na razlikost odnošaja.« Vu nekim, po magjarskom zakonu stvorenim zakonima, naročito zakonskim članćima XXX. 1880. i XVII. 1881. napose je izrečeno, da se dotični zakon ima vpeļjati vu Fiumi po-sebnom naredbom, vu kojoj će se odrediti promjene, što ih iziskuju tamošnji odnošaji. Ti zakoni sankcionirani su po Njegovom Velićanstvu, a koliko nam je poznato, nije Horvatska nikad tomu prigovorila, sa svih strana se anda priznaje načelo, da magjarski zakoni vrėde i za Fiumu i da se s ob-zira na fiumenećke odnošaje potrebne pre-membe imadu odrediti po magjarskoj vladi, a samo se po sebi razme, da se vu tom pogledu i na shoden način ima saslušati mnenje grada i kotara Fiume. Ne držim shodnim, da vu tim pitanjima gradsko zas-tupstvo fiumansko razpravlja izravno s ma-gjarskom vladom; ni moji predšastniki nisu to shodnim smatrali, a i ja ću se vu bu-duće držati tuga. (Povladjivanje s desna). Zadovoljit ćemo izjavljenoj želji, a da bude uspjeh povoljan, vlada će izpitati mnenje i nazore Fiume i njezinih njerodajnih kru-gova, pak ako zahtjevi nebudu prekomjerni i ako im se vu okviru zakona zadovoljiti more, uvazit će ih magjarska vlada. Tražim, a nadam se, da ću i naći modus vu en-queti, koju ću sazvat ponajprije vu krilu vlade, a za tim pozvat i Fiumanćane, da saznam njihove nazore glede tamošnjih po-sebnih odnošaja. Dopuštam, da to što učinili valja, nije lakka zadaća; dopušćam, da će uređenje tih pitanja pogledom na osobne odnošaje fiumanske izazvati i oprėka. Oso-bito je teška stvar, jer se moraju učiniti odredbe, koje sežu za decenije natrag i jer se more vuogo toga izpraviti, kaj je vu prošlosti pokvarjeno. S toga je trebalo ob-sežnog proućavanja, a visoki će sabor poj-miti, da usred takovih komplikacijah, gde je trebalo obsežnog proućavanja, nisem ni ja mogel — a nebi bilo niti vu interesu stvari — svaki čas reagirati na pisanje listova i odmah za 24 vure odgovoriti na interpelaciju zastupnika Lukácsa. Hotel sam da vu mojem odgovoru prikazem vjernu sliku položaja (živahno odobravanje na des-nici), te podjedno orijentiram i visoki sabor i javoo mnenje. (Živahno odobravanje.)

Štovani sabore! Pitanje je veoma važno-ger je — kako je to izjavila fiumanska re-gnikolarna deputacija — potrebno, da se fiu-manski odnošaji vu skla dovedu sa posto-jećim državnim institucijama, a rěšenje toga pitanja neda se postići prez temeljitih pro-ućavanja. Poteškoća sastoji u tom, da se vu Fiumi naglašuju samo prava, a da se nes-pominju dužnosti, koje u okviru prava pos-toje za fiumansku autonomiju. I §. 60. fiu-manskoga statuta spominje te dužnosti, jer kaže: »Reprezentativno tēlo kr. slobodnog grada i kotara Fiume zastupa obćinu kod izvršavanja njezinih prava i dužnosti unutar granica, ustanovljenih državnim zakonima; ono je zvao, da poslove svojega djelokruga kakti absolutna korporacija uređuje i skrbi za provedbu njezinih zaključakah.«

Prema tomu kaže statut, na koji se neprestano pozivlje, sasvim jasno: »unutar granica, ustanovljenim državnim zakonima«. Anda nemore se desiti slučaj, da pravova-ljano stvoreni zakoni, ako dodju vu oprėku sa fiumanskóm statutom, pred ovim uzmak-nuti moraju, da tako statut vu krėpost stupi. (Živahno odobravanje.) Prez dvojbe valja načelo, da statut, koji nije vu skladu sa zakonom, svoju vajnost već po sebi gubi (Živahno odobravanje na desnici). Još valja naglasiti, da će municipalna auto-nomija Fiume vu punoj mjeri ostati vu krė-posti; ali nemore biti govora o tom, da se još više dozvoli, jer corpus separatum može sačinjavati posebni dēl magjarske države, ali ne može da bude treći faktor. Zakonski članak IV. 1807. kaže o Fiumi: »Ad idem regnum pertinere declaratur.« To nedaje Fiumi pravnu sferu trećeg faktora. Zakonski članak XXVII. 1848. veli, da uređuje od-nošaje municipijah Fiume i Bakra. Doćim zakon uređuje odnošaje municipija fiumans-koga, nije moguće, da se Fiuma smatrali može kak corpus separatum vu tom smislu, da je treći faktor.

Dopušćam, štovani sabor, da nije posve pravo, prizivati se na one goleme žrtve, što ih je magjarska država doprinesla za procvet Fiume i fiumanske trgovine. Ne ću to spomenuti, kak da bi mi za to od Fiume nekaj izkali. Ali ja se uzdam vu patriotizam i iskrenu privrženost Fiumanćanah, ter držim

nekakovo po tih cvitljanje i kad je zlo-voljan radi noćnog nemira dignul glavu za da vidi kakovi su to glasi i odkud dohad-jaju, eto ti pred njegovom posieljom cifreka, gde na miesećnoj okrugnoj šajbi siedi, na cietlom tielu od zime drھے kak cigau u saku i baš se je odmašil da proraćunanim skokom u postelju k trgovcu skoći.

Anda se ćovicu ćrlenim vugorkom u licu stane, odpre vrata i protiera dosadnoga pesetince iz sobe tim dobrim tolnaćom na put, neka si negde pruge prikladno ležišće, poišće, jer postelj je on samo za sebe vzel i bude ju ujutro pošteno platil, a k tomu nije baš nit razpoložen, da pesetincove privrženike svojom vlastitom krvju do jutra napaja.

Zatim se opet zakopa u blazine, obrne se k steni i prićme dalje sanjati kak on kakti dobar kršćenik nesme propustiti, da nebi svako vino krstil i uslied toga kak mora vedricom kzdencu i od zdenca u podrum biezati i druge takove vinski-trgovacke dužnosti.

Ali dugo nije trpelo i eto ti opet kraj njegove postelje ne kaj skamušće i izbilja, opet je tu u miesećnom kotaću cifrek sedel,

drhturil i baš se je opet priredil, kak bu k-trgovcu u postelju skoćil.

»No, ali to pak je ipak već prebedasto!« — mrmlja za sebe trgovac — »Sad nisam valja vrata dobro zaprl, pak se je to ne-srećno pseto opet u sobu dovleklo. Nego čekaj ti pasja para, taki ja tebi zakurim, moreš ti vani na zimi prespati, nisi ti takov gospon, da bi moral baš u postelji hrkati, pak još k tomu u mojoj.«

On se po drugi krat stane te šikanjem i pucanjem rukami sprestraši sćenjca van iz sobe, lupi srdito vratni, da je mort na pod padal i ključom dva krat obrne, kak da se je bojal, da cifrek mozbit zna kvaku na vratih odpreti i onda komod u sobu marširati.

»Tak« — veli sad doćim ključa iz vratih spkue te ga polag postelje na stolac hiti a sebe u na pol razhladjenu postelju zakopa — »sad probaj jedan krat, jeli buš mogel se kroz ključanicu prevleći, ti odurni žabec ti!

I sad je opet prićel piliti; ali još nije niti došel do tonuša, kak da se pila u svrž zadeva, i nut... skamušće opet pred pos-teljom, a cifrek sedi opet u najliepšem mie-

sećnom kolobaru u sobi, drhturi i hoće opet med blazine skoćiti.

Ali sad prićme u trgovcu za istinu kuhati i on je sad hotel tomu dosadnomu cifreku jedan krat pokazati tko je ovde gospon. On skoći iz postelje, pograbi svo-jega hlačnjaka, zkorbaći cifreka onak polag stubićke mere, hiti ga kroz vrata daleko van i zatrupi vrata da je po cietlom stanju grmelo, kak da bi se na prosnicah greda prtrgla i na zemlju opala.

Ali tko da opiše njegovo osupljenje kad ga posli kratkog sna, sada osobito ža-lostno skamuskanje probudi a cifrek kak i prije u miesećnom kolobaru sedeć drhturi te se pripravlja na skok u postelju k tr-govcu.

To već nije moglo pravim putem iti i nije bilo niti malo za dvojiti, da cifrek spada med one tajinstvene tele peklenskih pasah, koji zakopane novce ćuvaju i ljude straše, ako je dođu izkapat. Putnik se je zmislil na sve one pripoviesti, koje je još kakti dećec od svoje stare teće ćul od peklenskih ćuckov i ostale vrazje živine, pak i isto pućko priććeje, da vrag u sili muhe ždera, ga je na to sielilo, da u svih psih, jer se

da zajednički interes države i Fiume zahteva, da se sve ono učini, kaj se vu svrhu što tješnijega saveza Madgarske i Fiume vu okviru zakona izpeljati dade. (Živahno odobravanje.)

To sam smatral potrebnim, da kažem o fiumanskom pitanju i da sasma objektivno označim stanovišće vladino. Molim, da štovano spravišće moj odgovor na znanje uzeti izvoli. (Burno povladjivanje i odobravanje na desnici.)

Sabor je, kak je poznato, ogromnom većinom vzel za znanje odgovor ministra-predsjednika.

KAJ JE NOVOGA?

Njihova Veličanstva vu carskoj grobnici.

2. novembra ob pol 7 vuri vu jutro dopeljala su se Njihova Veličanstva vu zatvorenih dvorskih kočijah prez svake pratnje pred kapucinsku cirkvu vu Beču. Pred vratima dočekali su ih P. gvardijan Lukač Wolf i nadzornik grobnice Pater Engelbert Weinberger. Uz pratnju baklonoša pošla su Veličanstva vu grobnicu, gde su ponajprije dulje vremena molila nad rakom preštolo-nasljednika nadvojvode Rudolfa, a za tim nad rakami nadvojvode Franje Karla, nadvojvodkinje Sofije, nadvojvode Karla Ludviga i cara Maksimilijana meksikanskoga. Veličanstva su kod svake rake zapalila po šest svećah i za tim se povrnuli vu dvor.

Ob pol 8 vuri bite su vu kapucinskoj cirkvi svetčane zadušnice za blagopokojne članove carske hiže.

— Kraljevna-vdovica Štefanija, Njezino kr. Visot kraljevna-vdovica nadvojvodkinja Štefanija bila je na dušni dan vu Mayerlingu, gde je vumrl prejasni njezin tovaruš kraljević Rudolf. Visoka gospodja bila je nazočna vu tamošnjem klosterskoj cirkvi zadušnicama za pokojnoga kraljevića Rudolfa.

— Nj. Veličanstvo kraljica sprovesti će jeden del zime vu Biarritzu. Prema dosadašnjim dispozicijam odputovati će kraljica koncem novembra s malom pratnjom vu Biarritz, pošto u njoj doktori savjetovali, da sprovede rad ojačanja živaca neko vrme na obali atlantskog oceana. Vreme tamošnjeg boravka još nije ustanovljeno, no bude li vrme prijalo kraljčinu zdravu, ostalij

rodi lovljenjem muhah zabavljaju, mora nekaj peklenskoga, nekakov barem diel vrazje narave skrit biti, a da pak navlastito ov to dobro zna, bil je osviedočen, kad ga je videl kakovom je okretnostju komadičke teletine u zraku lovil.

Anda su mu pričeli lasi u vis rasti mrzli pot ga je pošikaval i pamet mu je stala, kak vura, koju čoviek zaboravi navi nuti, i pošto se nije ufal odbiežati niti larmu zdiči, potegnu je poplun čez glavu i pričel je tak pobožno moliti, kak već nije molil od onda, kad se je prvi krat ženil, a strahu u formi cifreka je pustil u ime božje nek dela kaj hoće.

I straha izbilja nie bila liena! Ona je jednim skokom skočila na postelju zavinula se u štruklek pri nogah vinskoga trgovca, nekoliko krat si je duboko zdehnula, čim je kanila izraziti svoje podpuno zadovoljstvo, da je ipak jedan krat svoju namieru mogla izvršiti.

Kad je anda naš vinski trgovac previdel, da strahina namiera nije ta, da bi po njege došla, u pekel ga odvekla i onde ga za njegovo miešanje vode u vino hotela kaštigovati, onda ga je ves strah minul te

će ona barem dva mjeseca vu francezkoj primorskoj kupelji.

— Kako javljaju iz Sopruna, stigla je 3. novembra onamo kraljevna-vdovica nadvojvodkinja Štefanija, da pohodi princa i princesu Schaumburg. Visoka gospodja prevalila je put od Laksenbarga do Sopruna jašeći na konju za 4 vure, a pratila su ju 4 kavalira i dvorska gospodja grofica Szécsenyi. Princ Schaumburg izjašil je prejasnoj gospodji kraljevni-vdovici na susret do Müllendorfa.

Nekaj malo zanimive statistike.

Povodom lanjskog milenija izdal je orsački satistički ured vu Budimpešti djelo pod naslovom »Magyarország a pragmatica sanctio korában« (Magjarska vu doba pragmaticke sankcije), vu kojoj su sabrani podatki o prvom velikom poreznom popisu od godine 1715 i 1721. koji je vu Magjarskoj obavijen nakon što su pretirani Turki iz Magjarske. Tu su izvadjeni i prvi podatki o pučanstvu Magjarske, pak su tomu pomagali stari urbari i ini spisi. Ako i nisu svi ti podatki posve pouzdani, ipak su bar približno autentični, ter je zračunano pučanstvo Magjarske prez Erdelja i Horvatske za godinu 1720. na 1.769.422 duše. Vu području varmegijah krašo-serenijske, temeške i torontalske, gde denes živi više od milijuna duša, obitalavo je onda komaj 25.000. Za Erdély je sračunano žiteljstvo sa 813.176 duša, ter je po tom Magjarska s Erdélyem imala samo 2.585.598 duša.

Medju gradovima Magjarske i Erdélya nije onda (1720) bilo niti jednoga, koji bi imel 25.000 stanovnika. Onda je Brašova bila najpučeneši i najveći grad pod krunom sv. Štefana, a imala je 16.816 duša. Za njom su sledili Budim sa 12.364, Kolozvar sa 10.742, Sebenj sa 10.116, Debrecin sa 8.208, Požun sa 7.943, Gjör sa 7.308, Šegešvar sa 5.579, Sopron sa 5.486, Besterce sa 5.307, Komárom, i Maroš-Vaşárhely sa preko 5.000. Szegedin sa 4.949, Beograd sa 3.133, Pešta sa 2.713. stanovnika. Vekših gradova (varoših) nije bilo. Sebenj i Šegešvar bili su čisto saski varoši. Požun, Budim, Pešta i vnođi drugi velikom većinom nje-mački, a Brašova i drugi erdeljski varoši pretežito rumunjski.

je zaspal i spal je još dugo, kad je već sunce visoko bilo, dok nije došla služkinja te na vratih šakom bubnjala i prosila za čizme, da mu je zesaži, koje je zvečera pozabil pred vrata metnuti.

I čim se je trgovac onak mramuren, nočne neprilike sanjajući u postelji pridignul, nezajući prav jeli se je to sve izbilja dogajalo ili pak je samo sanjal, skoči cifrek iz postelje i znikne kroz okruglu luknju na vratih dole pri gozku, koju je krečmar sam na svakih vratih zrezal, za da mački budu mogli nepozvane miše i štakore po sobah u noći lovit hoditi, za da se ta nesnaga u krčmi na samoći u polju stojećoj nenaplodi.

Kroz tu luknju je onda i cifrek u tu sobu, koja je većinom bila prazna, u noći se znal prevleći te je na praznoj postelji, liepo na mehkom i toplom znal prespati a jer mu je to već duze vriemena bila navada, došel je i sad, kad je netko makar i na postelji spal, misleći, da bu postelja i za dva dosta velika najmre pako kad se on u štruklek zmota i samo maloga prostora zavzeme.

Em. Kollay.

Denes imade Sebenj od 21.485 duša 13.148 Nemcov, 3.199 Magjara, 4581 Rumunja i 537 drugih, a Brašova od 30.739 duša 9.578 Nemcov 10.441 Magjarov, 9.758 Rumunja i 962 drugih.

Hottentotenstottertrottelmutterattentäterlattengittervetterkoterbeutelratte.

Kak nagadjate, milozvučna je ta reč germanska. Ali kaj znamenuje? List lovački »Der Waidmann« vu Draždjanima raztolnačuju ovak:

Kod Hottentotta ima vrle vnođo štakorov tobočara — Beutelratte. Vnođo tih živinah živi na slobodi; druge menje srečne, moraju da žive vu kerletkah, kamo jih jagari zapiraju. Kerletke te — Koller — providjeni su drvenim rešetkama — Lattengitter, koje ih čuvaju od zla vremena. S toga se ti kavezi (kerletke) zoveju njemečki Lattengittervetterkoller, a štakorov tobočar, čim je interniran vu takvoj kerletki, zove se Lattengittervetterkoterbeutelratte.

Jednog dana zastavili su ubojicu (tolvaja) — Attentäter — koji je vmoril Hottentotkinju, majku dvoje dece, bekavijh kretina — Hottentotenstottertrottelmutter; prema tomu je prirodno, da se ubojica zove Hottentotenstottertrottelmutterattentäter. Ubojicu zaprli su vu kerletku za štakore: Beutelattengittervetterkoller, odkud je vušel. Ali na sreću vlovil ga jeden Hottentot, kojega, ves blažen sa svoga pljena, dopelal ga pred njestoga načelnika (polgärmestra), — Vlovil sam Beutelbrate, rekél je.

— Kakvog? zapita ga načelnik, im mi ih imamo svake fele.

— Vlovil sam Attentäterlattengittervetterkoterbeutelratte.

— O kakovom »attentatoru« govoriš?

— O Hottentotenstottertrottelmutterattentäteru.

— A, tak. Pak nisi li odmah mogel kratko i jasno reći, da si vlovil Hottentotenstottertrottelmutterattentäterlattengittervetterkoterbeutelratte? zašpotal ga načelnik.

Dvorana Sv. Štefana vu budimskom kr. dvoru.

Iz Budimpešte javljaju: Njegovo Veličanstvo odredilo je na predlog ministrapredsjednika baruna Bánffyja, da se vu novum krilu kraljevskoga dvora vu Budimu uredi dvorana Sv. Štefana, i to vu vjernom romanskom slogu one dobe. Istodobno dozvoljilo Nj. Veličanstvo, da se čela uredba dvorane Svetog Štefana izloži godine 1900. vu parizkoj svjetskoj izložbi.

Novi pečuhski biskup.

Iz Ostrogona stigla je vu oči Svih svetih vjest, da je tamošnji nadbiskupski direktor pisarne, opat i kanonik Samuel Hettyey, imenovan biskupom vu Pečuhu i time je dovršena poldrugo-godišnja sedisvakancija vu tamošnjoj biskupiji. Novi biskup, pod koga spada i valpovački kotar vu Slavoniji, rođen je 13. septembra 1843. vu Hettyeu vu železnoj varmegiji. Navuke je svršil vu Sopronu i Szabadki, teologiju vu Esztergonu ter je 2. augusta 1870. zaredjen za svećenika. Neko je vrme služil kakti kapelan vu Somereinu i Esztergonu, pollji kakti profesor vu Trnovu i sjeminištu vu Esztergonu. Godine 1885. postal je spiritualom vu Pazmaneumu vu Beču, Godine 1893. pozval ga je vezdašnji primaš na čelo svojoj nadbiskupskoj pisarni, pak je vu tom svojstvu postal 1894. kanonikom, a 1896 opatom. Novog biskupa hvale kakti čovjeka blage čudi i koncilijantna držanja.

Gabona árak. — Ciena žitka.

1 m.-mázsa.	1 m.-cent.	frttól	frtlig
Buza	Pšenica	11,50	—
Zab	Zob	6,25	—
Rozs	Řrż	7	—7
Kukoricza uj	Kuruza nova	4,80	—
» » ó	» stara	6	—
Árpa	Ječmen	6	—
Fehér bab uj	Grah beli	6,75	—
Sárga » »	» žuti	5,25	—
Vegyes » »	» změšan	5,25	—
Lenmag	Len	7,50	—
Bükköny	Grahorka	5	—

Nyilttér.*

E rovat alatt közöltékért sem alaki, sem tartalmi tekintetben nem vállal felelősséget a Szerk.

A selyem el van égvé! ezt szokták a hölgyek mondani, ha az illető ruha darabok igen sokszor már a 2-ik és 3-ik viselet után a hájtásokban ellasodnak vagy mint a vatta szétlálnak; ezen jelenség nem a »veletlen« által okozott elégs! hanem a selyem, hogy az vastagabbnak s még is olcsónak tünjék fel, tudatosan leszen **czinn- és foszfor-savval** pácizolva, melyek a nyerselyem érszálat mindegy szétvágják; sz ilyenmő festési eljárást „**megterhelésnek**“ nevezik! mentül jobban óhajtják a selymet megnehezíteni, annál több **czinnfurdón** megyen az keresztül, hogy az ezen merget tökéletesen magába szívja. Az így festett selyem — a legnemesebb szövés! — a halál csiráját tehát még mielőtt az a szövészékre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen szálaból készült **ugy nevezett** selyem szöveteknek rövid használat után természetesen szakadozniuk kell mint a gyujtó kanócznak aszerint, amint azok többé avagy kevésbé terheltek meg. — A drága öltözék készítése díjjal együtt) tökéletesen érteketlen. Az én **valódi selymeimből** szivesen küldök postafordulattal **porto- és vämmentesen** mintákat. — **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) **selyemgyárai, Zürichben.** 6

RICHTER-féle HORGONY-PAIN-EXPELLER
Linimentum Capsici compos.

Ezen hirnevő háziser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésékként alkalmaztatik közszyenyél, csúznál, tag-szagatásnál és meghűléséknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem **igazi népszerü háziser**, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban köszletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapestben.** Bevásárlás alkalmával igen óvatatos legyünk, mert több ki-sobbortékü utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni**, az minden egyes üveget „**Horgony**“ védjegy és Richter özjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és **TSA.**, esász. és kir. udvari szállítók, **RUDOLSTADT** (Thüringia).

Köhögés

rekedtség és elnyálkásodás ellen a legjobb hatású szer a **RÉTHY-féle**
p e m e t e f ü - c z u k o r k a

mely ezen bajokat gyorsan megszünteti, kapható minden gyógyszerárban. Egy doboz ára **30 kr.** 5 dobozzal **1 frt 50 krétt** bérmentve küld

RÉTHY BÉLA
gyógyszerész Békés-Csabán

Csak akkor valódi, ha minden doboz fenekén aláírásom látható.

SZIVATTYUK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparczélókra.

UJDONSÁG!

Bower-Barff-féle szabadalmazott inoxydálási módszer szerint inoxydált szivattyuk rozsdá ellen védve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK,

legjobb javított rendszerü **tizedes százasos és hidmérlegek** fából és vasból, kereskedelmi közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélókra. **Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek.** Commandit-társaság **szivattyu és mérleggyártása.**

I. Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6. sz.

W. GARVENS, Wien.

Hirdetések.

1008/vh. szám 1897.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a perlaki kir. járásbíró-ság 1897. évi 7904. p. 97. számú végzése kövvelkezteben Zakál Henrik csáktornyai ügyvéd által képviselt A muraközi takarékpénztár javára Ovesár Bálint és társai novákovcezi lakósok ellen 31 frt s jár. erejéig 1897. évi október hó 21-én fogatosított kielégítés végrehajtás utján lefoglalt és 330 frtra becsült, 1 pajta, széna, 1 sertvésöl, 1 kukoriczaka kukoriczával és 1 szekérből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a perlaki kir. bíró-ság 8717. p. 1897. számú végzése folytán 31 frt tökekövetelés, ennek 1897. évi február hó 1. napjától járó 8% kamatai és eddig összesen 15 frt 07 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig a helyszínen vagyis Novákovcezen leendő eszközlésére

1897. évi novemb. hó 22. napjának délelőtti 11 órája

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni. 892

Kelt Perlakon 1897. novemb. hó 9-én

Stern Frigyes
kir. bírósági végrehajtó.

Gs. kir. szab. déli vaspálya-társaság magyar vonalainak üzletigazgatósága
BUDAPESTEN.

3722 P szám.

Pályázat.

A cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság magyar vonalai részére az 1898-ik, esetleg 1899 és 1900. években szükségelt kerítési anyagok és pedig:

14,000 darab kerítési lécz
7,000 „ kerítési oszlop és
18,000 „ kerítési karó szállítására.

Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb 1897. évi december hó 10-ig, a cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság üzletigazgatóságához [Budapest I. kerület, Mészáros-utca 17. szám II. emelet pályafentartási osztály] nyújtandók be, a hol a szállításra vonatkozó különleges feltételek díjtalanul megkaphatók.

Budapest 1897. november 10-én.

Az üzletigazgatóság.

898 1—1

The Continental
Bodega Company.

Valódi hamisítatlan
külföldi borok

• Portbor •
• Sherry •
• Madeira •
• Marsala •
• Malaga •

Tarragona s. a. t.
Legjobb
bevásárlási forrása

Raktár:

Stránia Testvérek

uraknál

Csáktornyan.

814 17-20

Köszén eladás!

Jó minőségű

✂ **köszén** ✂

ajánl

Métermázsá-ként 60 kr.

10 Métermázsán felül 55 „

25 „ „ 52 „

a helybeli raktárból átvéve

Gráner testvérek

Csáktornyan.

899 1-6

FISCHEL FÜLÖP STRAUSZ SÁNDOR

könyvnyomdája

Csáktornyan,

a legújabb gyorsajtókkal és diszes új betűkkel van felszerelve.

Elvállal minden néven nevezendő

könyvnyomdai munkákat,

u. m. *névjegyek, levélejek, meghívók, eljegyzési-, esketési-
és gyászjelentéseket, — számlák, körlevelek, hivatalos
és magán nyomtatványokat, röpiratokat, műveket* stb. stb.

bármely nyelven és kivitelben

a legjutányosabb árak mellett.

